

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 27 วิทยาลัย ๆ ละ 12 คน รวม 324 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของยามาเน่ ได้จำนวนขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 179 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และส่งแบบสอบถามมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างให้ได้แบบสอบถามคืนจำนวน 283 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเรื่อง สภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล ระดับภาควิชา และระดับวิทยาลัย ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว จากนั้นนำข้อมูลไปตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คนพิจารณาความเหมาะสม (Appropriateness) และการนำไปใช้ได้จริง (Practically) ของตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พร้อมทั้งการพิจารณาความเหมาะสม (Appropriateness) ของเกณฑ์พิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้ โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) พบว่า ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชามีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง สำหรับตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพระดับ

วิทยาลัยควรใช้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพจริงที่ทุกวิทยาลัยพยาบาลดำเนินการอยู่

ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งการสร้างคู่มือการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และนำไปใช้ทดลองใช้ที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี จากนั้นทำการประเมินคุณภาพของระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้วยมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) จากนั้นได้ทำการปรับปรุงระบบตามข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินและกลุ่มตัวอย่าง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา และระดับวิทยาลัย ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน โดยใช้แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล ระดับภาควิชาและระดับวิทยาลัย ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า

1.1 อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.52 - 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.59-1.04

1.2 อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชาทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.83 - 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.57 - 0.98

1.3 อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.48 - 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.76 - 1.21

1.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลจำแนกตามกลุ่มอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ความรับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ความรับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลไม่แตกต่างกัน

1.5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชาจำแนกตามกลุ่มอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ความรับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์ความรับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชาไม่แตกต่างกัน เมื่อทำการเปรียบเทียบกลุ่มที่มีอายุต่างกัน พบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชาสูงกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันพบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5 - 9 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชาต่ำกว่ากลุ่มประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5 - 9 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นไม่แตกต่างกัน

1.6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับวิทยาลัยจำแนกตามกลุ่มอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ความรับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับวิทยาลัยสูงกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มอื่นไม่แตกต่างกัน เมื่อทำการเปรียบเทียบผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับวิทยาลัยต่ำกว่าระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี และประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10-14 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับวิทยาลัยสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 14 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ความรับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน

1.7 จากข้อคิดเห็นเพิ่มเติมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการประกันคุณภาพในระดับบุคคลควรมีการดำเนินการครบทั้ง 4 พันธกิจ คือ การผลิตบัณฑิตทางการพยาบาล การวิจัย การให้บริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และควรเน้นการเรียนการสอนในระดับบุคคล เช่น การทำแผนสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำแผนการสอนในรายวิชาทางการพยาบาล การกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่สามารถสอนทางการพยาบาลได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับเกณฑ์ของสภาการพยาบาล รวมทั้งการให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพ เช่น ความหมายของตัวบ่งชี้ การรวบรวมรายการหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ สำหรับการประกันคุณภาพภายในระดับภาคีฯพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการประกันคุณภาพควรเริ่มในระดับภาคีฯด้วยเพราะส่งผลต่อการดำเนินการในระดับวิทยาลัย สำหรับตัวบ่งชี้ระดับวิทยาลัยนั้นควรใช้ตัวบ่งชี้ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพราะว่าไม่ควรเพิ่มภาระแก่ผู้รับผิดชอบ และไม่ซ้ำซ้อนกับตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในที่วิทยาลัยพยาบาลทุกแห่งดำเนินการอยู่

2. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาคีฯของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาคีฯของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีขั้นตอนการพัฒนา 6 ส่วน มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาคีฯของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า

2.1.1 การประกันคุณภาพระดับบุคคลมี 3 องค์ประกอบคือ ด้านการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ประกอบด้วย 1) การให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพ 2) การมีแผนปฏิบัติการครบ 4 พันธกิจ 3) การได้รับสวัสดิการที่ดี 4) การระบวนการจัดการเรียนการสอน 5) การวิจัย 6) การบูรณาการการบริการวิชาการกับพันธกิจต่าง ๆ 7) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับพันธกิจต่าง ๆ ด้านการตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) ประกอบด้วย 1) การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง 2) รายงานการประเมินตนเองชัดเจน 3) การจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) ประกอบด้วย 1) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์คุณภาพ 2) การทำแผนพัฒนาตนเอง

2.1.2 การประกันคุณภาพระดับภาคีฯมี 3 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ประกอบด้วย 1) การพัฒนาบุคลากรในภาคีฯ 2) ภาวะผู้นำของหัวหน้าภาคีฯ 3) ภาคีฯมีตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับภาคีฯ 4) มีแผนปฏิบัติการ

ระดับภาคีฯ ครบ 4 พันธกิจ 5) ภาคีฯ มีระบบสวัสดิการที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน 6) มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ด้านการตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) ประกอบด้วย 1) การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง 2) การจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน 3) มีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบระดับภาคีฯ และด้านการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) ประกอบด้วย 1) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์คุณภาพ 2) การประเมินคุณภาพระดับภาคีฯ 3) การทำแผนพัฒนาระดับภาคีฯ

2.2 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาคีฯ ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่า

2.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์มีค่าเท่ากับ 77.59 องศา ความเป็นอิสระเท่ากับ 95 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.90 มีค่าไคสแควร์สัมพัทธ์เท่ากับ 0.82 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (GFI) เท่ากับ 0.93 ค่าดัชนีกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.28 ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) ที่มีค่า 1.00 และค่าดัชนีความกลมกลืนปกติ (NFI) มีค่า 1.00 แสดงว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 23 ตัวบ่งชี้มีค่าในทางบวก และค่าน้ำหนักทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 23 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) กระบวนการพัฒนาแผน 2) ระบบการพัฒนา คณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน 3) ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านการตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง 2) รายงานการประเมินตนเองชัดเจน 3) การจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน องค์ประกอบด้านการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์คุณภาพ 2) การทำแผนพัฒนาตนเอง

2.2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในระดับภาคีฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์มีค่าเท่ากับ 416.13 องศา ความเป็นอิสระเท่ากับ 509 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.99 มีค่าไคสแควร์

สัมพัทธ์เท่ากับ 0.82 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.95 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (GFI) เท่ากับ 0.85 ค่าดัชนีกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.046 ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) ที่มีค่า 0.95 และค่าดัชนีความกลมกลืนปกติ (NFI) มีค่า 0.93 แสดงว่าค่าทำนายขององค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 54 ตัวบ่งชี้มีค่าในทางบวก และค่าทำนายทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นตัวบ่งชี้ทั้ง 54 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) กระบวนการพัฒนาแผน 2) ระบบการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน 3) ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน และ 4) ภาวะผู้นำของหัวหน้าภาควิชา องค์ประกอบด้านการตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง 2) การจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน 3) มีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบระดับภาควิชา องค์ประกอบด้านการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์คุณภาพ 2) การประเมินคุณภาพระดับภาควิชา 3) การทำแผนพัฒนาระดับภาควิชา

2.3 การตรวจสอบความเหมาะสม (Appropriateness) และการตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติ (Practically) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ดังนี้

2.3.1 การตรวจสอบความเหมาะสม (Appropriateness) ของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล พบว่า องค์ประกอบด้านควบคุมคุณภาพ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด สำหรับด้านตรวจสอบคุณภาพ และด้านประเมินคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้ง 3 องค์ประกอบ และการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชา พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้ระดับภาควิชาด้านควบคุมคุณภาพมีความเหมาะสมระดับมาก และมากที่สุด สำหรับด้านตรวจสอบคุณภาพและด้านประเมินคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมระดับมาก และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้ง 3 องค์ประกอบ

2.3.2 การตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติ (Practically) ของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้ระดับบุคคลทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการควบคุมคุณภาพ ด้านการตรวจสอบคุณภาพ และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามีความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติระดับมาก โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้ง 3 องค์ประกอบ และการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชาทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการควบคุมคุณภาพ ด้านการตรวจสอบคุณภาพ และ

ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามีความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติระดับมาก และมีตัวบ่งชี้ด้านระบบ และกลไกการจัดการเรียนการสอนมีความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติระดับมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้ง 3 องค์ประกอบ

2.3.3 การตรวจสอบความเหมาะสม (Appropriateness) ของเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ย่อยของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อเกณฑ์พิจารณาตัวบ่งชี้ระดับบุคคลทุกตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมระดับมาก ยกเว้นเกณฑ์พิจารณาข้อ 3 ของตัวบ่งชี้ที่ 1 กระบวนการพัฒนาแผนปฏิบัติการระดับบุคคลมีความคิดเห็นระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกข้อของทุกตัวบ่งชี้ สำหรับเกณฑ์การพิจารณาตัวบ่งชี้ย่อยของการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชา พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อเกณฑ์พิจารณาตัวบ่งชี้ระดับภาควิชาทุกตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมระดับมาก ยกเว้นเกณฑ์พิจารณาข้อ 1 ของตัวบ่งชี้ที่ 5 ระบบ และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกข้อของทุกตัวบ่งชี้

2.3 การปรับปรุงตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จากการทบทวนวรรณกรรม การตรวจสอบรูปแบบและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา ดังนี้

2.3.1 การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

2.3.1.1 องค์ประกอบด้านควบคุมคุณภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อยที่แสดงถึงการควบคุมคุณภาพของบุคคล จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1) กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีระดับบุคคล 2) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 3) การผลิตงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ 4) เงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ 5) การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และ 6) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

2.3.1.2 องค์ประกอบด้านตรวจสอบคุณภาพ

2.3.1.3 องค์ประกอบด้านการประเมินคุณภาพ

2.3.2 การประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ

2.3.2.1 องค์ประกอบด้านควบคุมคุณภาพประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อยที่แสดงถึงการควบคุมคุณภาพของบุคคล จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ คือ 1) กระบวนการพัฒนาแผนปฏิบัติการประจำปีระดับภาควิชา 2) การพัฒนาอาจารย์ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 4) การผลิตงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ 5) เงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำ

6) การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม 7) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 8) ภาวะผู้นำของหัวหน้าภาควิชา

2.3.2.2 องค์ประกอบด้านตรวจสอบคุณภาพ

2.3.2.3 องค์ประกอบด้านการประเมินคุณภาพ

2.4 ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาประกอบด้วย 4 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 ปัจจัยนำเข้าของระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยนำเข้าของระบบ ประกอบด้วย การให้ความรู้เรื่องความหมายของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา ความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา และการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา

2.4.2 กระบวนการของระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับบุคคล และระดับภาควิชา ในแต่ละระดับประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) การประเมินคุณภาพภายใน (Quality Assessment) เมื่อได้ดำเนินการครบทั้ง 3 ขั้นตอนแล้วจะมีการนำข้อมูลจากการประเมินคุณภาพไปวางแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Quality Improvement)

2.4.3 ผลลัพธ์ของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชา ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จะทำการประเมินมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards)

2.4.4 ข้อมูลป้อนกลับของการรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข คณะกรรมการประเมินแจ้งผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชา อย่างไม่เป็นทางการในที่ประชุม และเปิดโอกาสให้ซักถามและโต้แย้งจากนั้นคณะกรรมการประเมินจัดทำรายงานผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชา และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัย

3. ผลการทดลองใช้และประเมินผลการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัย

ได้จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยให้ผู้ประเมินที่ผ่านการอบรมจากหลักสูตรการอบรมผู้ประเมิน ภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจำนวน 5 คน ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี จากนั้นใช้แบบประเมินระบบการประกันคุณภาพ ภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้านมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) พบว่า คณาจารย์มีความคิดเห็นต่อการใช้ระบบประกันคุณภาพภายใน ระดับบุคคล และระดับภาควิชาทั้ง 4 มาตรฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านความเหมาะสม มีความเหมาะสมระดับมาก

4. สรุปผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับ ภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หลังจากทดลองใช้ระบบการประกัน คุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาแล้วคณะผู้ประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล ซึ่งสรุปได้ว่าการใช้ ตัวบ่งชี้ระดับบุคคลควรแจ้งให้บุคคลทราบก่อนการทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้บุคคลมีการ เตรียมตัวในการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับบุคคล และเนื่องด้วยเป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอน ทางการพยาบาล จึงต้องอิงเกณฑ์ของสภาการพยาบาล โดยเฉพาะคุณสมบัติรายบุคคลที่ต้อง สอดคล้องพระราชบัญญัติการพยาบาล และการผดุงครรภ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงตัวบ่งชี้ คือ คุณสมบัติรายบุคคล ประสิทธิภาพการเรียนการสอนตามเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษา พยาบาล และปรับเกณฑ์การพิจารณาให้สอดคล้องกับเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาพยาบาล สำหรับข้อเสนอแนะของการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชา ผู้ประเมินและกลุ่มตัวอย่าง ที่ทดลองใช้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของตัวบ่งชี้ระดับ ภาควิชา ความหมายและรายละเอียดของเกณฑ์พิจารณาเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และควรพิจารณา องค์ประกอบและเกณฑ์พิจารณาของสภาการพยาบาลมาพิจารณาด้วย เช่น อัตราส่วนการสอน ของอาจารย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เพิ่มตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาอาจารย์ และคุณสมบัติเฉพาะของ ภาควิชาปฏิบัติ 1: 8 การนิเทศนักศึกษาในแต่ละหอผู้ป่วยตามความรู้ความสามารถ (Special Area) หัวหน้าภาควิชา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และ 2) การนำระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขไปใช้ ผู้วิจัยจึงอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ผลสำรวจสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลระดับภาควิชา และระดับวิทยาลัยโดยใช้แบบสอบถามพบว่า คณาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล ระดับภาควิชา และระดับวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสภาพที่เกิดขึ้นจริงที่คณาจารย์ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) ที่แสดงถึงระบบ และกลไกในการประกันคุณภาพภายในจะครอบคลุมทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต และผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งเป็นสถาบันต้นสังกัดได้มีการกำหนดการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกวิทยาลัยพยาบาลนำไปเป็นแนวปฏิบัติ รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาวิทยาลัยพยาบาลให้เข้าสู่คุณภาพ โดยยึดหลักการให้อิสระ และเสรีภาพในการพัฒนาแนวคิด และการดำเนินการประกันคุณภาพอย่างเต็มที่ (สถาบันพระบรมราชชนก, 2543) และดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามกฎหมายระเบียบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน อาทิเช่น มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10 คู่มือการประกันคุณภาพภายในของสถาบันพระบรมราชชนกที่เป็นสถาบันต้นสังกัดของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้ทำบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตรา 48 สรุปสาระได้ว่าหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และสถานศึกษาต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก รวมทั้งมาตรา 50 ที่สรุปสาระได้ว่าให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเพื่อให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) ซึ่งวิทยาลัยพยาบาลทุกแห่งจึงต้องมีการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว ดังนั้นบุคลากรทุกคนในวิทยาลัยพยาบาล จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการประกันคุณภาพภายในมีความเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายนอกที่ทุกวิทยาลัยพยาบาลต้องผ่านการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ผ่านเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาการพยาบาล และการผดุงครรภ์ของสภาการพยาบาลซึ่งเป็นเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาเพื่อรับรองสถาบัน สภาการพยาบาลมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาคือ การรับรองหลักสูตรต่าง ๆ สำหรับการจัดการศึกษาพยาบาล รวมทั้งการรับรองวิทยฐานะของสถาบันการศึกษาที่ทำการสอน และฝึกอบรมในวิชาการพยาบาล และการผดุงครรภ์และรับรองปริญญา หากวิทยาลัยพยาบาลไม่ผ่านการรับรองสถาบันการศึกษาพยาบาลจะไม่มี การรับรองปริญญา ซึ่งอำนาจดังกล่าวเป็นการตัดสินคุณค่า (Value Judgment) ของการจัดการศึกษาในวิทยาลัยนั้น ๆ มีผลกระทบในด้านจิตวิทยา และพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งทางบวกและทางลบ ทำให้บุคคลหรือองค์กรนั้นได้ตระหนักถึงผลกระทบดังกล่าว จึงต้องมีการปรับพฤติกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายตามที่บุคคล หรือองค์กรต้องการ โดยที่อิทธิพลทางสังคม หรือสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการสร้างพฤติกรรมเป็นอย่างมาก (พิมพาม่วงสิริธรรม, 2544) เมื่อบุคคลมีการรับรู้ ว่า หากสถาบันผ่านเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ของสภาการพยาบาลจะมีคุณค่า (Value) ต่อบุคคล และองค์กร เมื่อบุคคลมีการรับรู้จึงเกิดความตระหนัก และพยายามปรับพฤติกรรมที่ส่งผลทางบวกในการประกันคุณภาพคุณภาพการศึกษาภายใน

เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา จึงนำไปการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่า รูปแบบทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชา ซึ่งตัวแปรที่มีความสำคัญของการบ่งชี้ถึงการประกันคุณภาพภายใน

ระดับบุคคลที่มีน้ำหนักมากโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 อันดับแรก คือ 1) ท่านได้นำเอาผลการตรวจสอบคุณภาพไปใช้ในการปรับแผนปฏิบัติการ 2) ท่านดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษากับเกณฑ์คุณภาพทุกตัวบ่งชี้ ทุกองค์ประกอบ 3) ท่านได้นำจุดอ่อนแต่ละตัวบ่งชี้ไปเป็นแนวทางการพัฒนาในแผนปฏิบัติการ 4) ท่านจัดเตรียมรายการหลักฐานเอกสารพร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพ และ 5) ท่านได้รับการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมภารกิจของวิทยาลัย เห็นได้ว่าตัวบ่งชี้อันดับแรก ๆ จะมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาแผนปฏิบัติการตามวงจรคุณภาพที่ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การประเมินการดำเนินการ (Check) และการปรับปรุง (Act) รวมทั้งกระบวนการพัฒนาคุณภาพ (Quality Improvement) ซึ่งคณาจารย์ทุกคนในวิทยาลัยพยาบาลเห็นความสำคัญของการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับบุคคล เช่น การนำผลการตรวจสอบคุณภาพไปปรับในแผนปฏิบัติการ การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษากับเกณฑ์คุณภาพทุกตัวบ่งชี้รายบุคคล การนำจุดอ่อนไปเป็นแนวทาง ทั้งนี้เนื่องจากแผนปฏิบัติการเป็นแผนการดำเนินงานที่แปลงมาจากกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และนโยบายของสถาบันเพื่อให้เกิดการดำเนินงานจริงและแนวทางการทำงานของแต่ละคนให้บรรลุเป้าหมาย และตัวชี้วัดผลสำเร็จของพันธกิจของอาจารย์ เพื่อให้การดำเนินการของคณาจารย์ทุกคนสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คณาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลจึงเห็นความสำคัญของการจัดทำแผนปฏิบัติการรายบุคคลดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของธเนศ ขำเกิด (2543, หน้า 75) ที่กล่าวว่า หลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือการมองว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์ บุคลากรอื่น ๆ และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดัน วางแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการอย่างมีเป้าหมายชัดเจน มีการทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพ สำหรับตัวบ่งชี้ด้านการได้รับการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมภารกิจของวิทยาลัยเป็นความต้องการของบุคคลที่สอดคล้องกับ 4 พันธกิจ ของภารกิจในระดับอุดมศึกษาที่บุคคลตระหนักว่าตนเองควรดำเนินการด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน การผลิตงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรม

สำหรับตัวแปรที่มีความสำคัญของการบ่งชี้ถึงการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชาที่มีน้ำหนักมากโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 อันดับแรก คือ 1) การประเมินคุณภาพการศึกษาทำให้ภาควิชาทราบจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง 2) ภาควิชาได้นำเอาจุดยืนในแต่ละตัวบ่งชี้คุณภาพ

ไปประกอบภาควิเคราะห์ในระดับภาควิชา ก่อนการจัดแผนยุทธศาสตร์ของวิทยาลัย 3) ภาควิชาได้ดำเนินการประชุม/อบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา 4) ภาควิชาได้มีการนำเอาแนวทางการพัฒนาในรายงานการประเมินตนเองมาเป็นแนวทางการกำหนดแผนปีต่อไป และ 5) รายงานการประเมินตนเองของภาควิชา มีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ครอบคลุมทำอะไรที่ไหน อย่างไร เมื่อไร นั้นหมายความว่าในระดับภาควิชา ยังคงเห็นความสำคัญของกระบวนการพัฒนาแผนปฏิบัติการในระดับภาควิชา เช่นเดียวกับระดับบุคคล ซึ่งก็หมายความว่าคณาจารย์ในภาควิชา ได้เห็นความสำคัญของกระบวนการพัฒนาแผนปฏิบัติการว่าเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้วิทยาลัยบรรลุเป้าหมาย และตัวชี้วัดการดำเนินงาน ดังเช่นที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ให้ความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชา โดยที่ออกกฎกระทรวง (กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา, 2553) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ อุดมศึกษา ที่ให้พิจารณาที่การประกันคุณภาพภายในทั้งระดับภาควิชา และระดับคณะในสถาบัน อุดมศึกษา สำหรับตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน คือ ภาควิชาได้ดำเนินการประชุม/อบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ว่า ต้องการความรู้เรื่องการประกันคุณภาพ เช่น ความหมายของตัวบ่งชี้ การรวบรวมรายการหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้

จากการนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม (Appropriateness) และความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติ (Practically) พบว่า ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และตัวบ่งชี้ระดับภาควิชา มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติระดับมาก รวมทั้งมีความเหมาะสมของเกณฑ์พิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้ด้วย พบว่า ตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล ประกอบด้วย 1) กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีระดับบุคคล 2) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 3) การผลิตงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ 4) เงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ 5) การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และ 6) การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่บุคคลต้องดำเนินการครบทั้ง 4 พันธกิจตามสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กล่าวว่าการกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว การเพิ่มตัวบ่งชี้เรื่องกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีระดับบุคคล เนื่องจากในการดำเนินพันธกิจหลักบุคคล

ต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์หรือจุดเน้น มีคุณภาพ ดังนั้นการดำเนินการต่าง ๆ จึงต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ของสถาบัน สำหรับการเพิ่มตัวบ่งชี้เรื่อง กระบวนการการจัดการเรียนการสอนนั้นมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บุคคลจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นับได้ว่าการประกันคุณภาพระดับบุคคล เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของการประกันคุณภาพภายในคือ การควบคุมคุณภาพ (Quality Audit) ที่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเอง ถือว่าเป็นระบบการกำกับดูแลตนเอง (Self-Regulating System) ในระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพ ด้วยบุคคลที่มีการกำกับดูแลตนเองจะมีความรู้ความเข้าใจในกฎควบคุมตนเอง การกำหนดเป้าหมายในการ ควบคุม และการฝึกตนเอง โดยการกำกับตนเองมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลไม่ได้เป็นผล มาจากการเสริมแรง และการลงโทษจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว แต่บุคคลสามารถกระทำ บางสิ่งบางอย่างเพื่อควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองด้วยการจัดการการกระทำ ที่จะต้องมีความตั้งใจ และปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยตนเอง การที่บุคคลจะตัดสินใจ ในการกระทำนั้นบุคคลจะวิเคราะห์ และประเมินว่ากิจกรรมนั้นมีความเป็นไปได้ มีประโยชน์ที่จะ กระทำพฤติกรรมนั้น รวมทั้งอิทธิพลของสังคมที่ทำให้มีการปฏิบัติพฤติกรรม ซึ่งอิทธิพลของสังคม ที่มีผลต่อพฤติกรรมที่สำคัญคือ การรับรองสถาบันสถาบันการศึกษาการพยาบาล และการผดุงครรภ์ ของสภาการพยาบาล และการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมาตรการเหล่านี้เป็นการกระตุ้นเตือนให้บุคคล มีความตื่นตัวต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นบุคคลจึงมีการดำเนินการประกัน คุณภาพด้วยตนเองเพื่อขับเคลื่อนให้ส่งผลต่อระดับองค์กรอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ รอยเลย์ (Rowley, 1996, pp. 223-256) ได้กล่าวว่า การให้บุคคลกรทุกระดับโดยเฉพาะระดับ ปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพบุคลากรต้องตระหนักถึงบทบาท และ ความสำคัญของตนเองก่อน และครอสบี (Crosby, 1961 อ้างถึงใน พงศ์วัช วิวังสุ, 2546) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอน 14 ขั้นตอนเพื่อให้เกิดคุณภาพ คือ 1) การสร้างความรับผิดชอบ ในการบริหาร 2) การสร้างทีมงานปรับปรุงคุณภาพ 3) การวัดคุณภาพ 4) การประเมินคุณภาพ 5) การสร้างความตระหนักถึงคุณภาพ 6) การแก้ไขให้ถูกต้อง 7) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา องค์กร 8) การฝึกอบรม 9) การพยายามลดการเสียโอกาส 10) การกำหนดเป้าหมาย 11) การจัด

ความผิดพลาด 12) การสร้างจิตสำนึก 13) การร่วมกันสร้างคุณภาพ และ 14) การตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการทำงานมีคุณภาพ ดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน จึงมีมติเห็นร่วมกันว่า ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลทุกตัวมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติ

ผลการวิจัยได้ตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชา ประกอบด้วย 1) กระบวนการพัฒนาแผนปฏิบัติการประจำปีระดับภาควิชา 2) การพัฒนาอาจารย์ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 4) การผลิตงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ 5) เงินสนับสนุนงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำ 6) การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม 7) การทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรม 8) ภาวะผู้นำของหัวหน้าภาควิชา และ 9) การตรวจสอบคุณภาพภายใน จะเห็นได้ว่า ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาระดับภาควิชาจะดำเนินการครบทั้ง 4 พันธกิจ ที่สอดคล้องกับพันธกิจระดับวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันระหว่างการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชาและระดับวิทยาลัย รวมทั้งการเพิ่มตัวบ่งชี้กระบวนการพัฒนา แผนปฏิบัติการประจำปีระดับภาควิชา การพัฒนาอาจารย์ และคุณสมบัติของหัวหน้าภาควิชา ล้วนเป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนถึงคุณภาพของการบริหารจัดการภายในภาควิชา โดยยึดหลักที่ว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นการยืนยันสภาพจริงในการทำงานที่มีคุณภาพ ไม่เป็นการเพิ่มภาระงานแก่ภาควิชา รวมทั้งการดำเนินการประกันคุณภาพในระดับภาควิชาส่งผลต่อการประกันคุณภาพระดับวิทยาลัยอย่างแท้จริง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) ระบุว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นการดำเนินการ เพื่อให้ภาควิชาทราบสถานภาพของตนเองอันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ ไปสู่เป้าหมาย (Targets) และเป้าประสงค์ (Goals) ที่ตั้งไว้และเพื่อให้ภาควิชาทราบจุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุง ตลอดจนได้รับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมจุดแข็ง และพัฒนา จุดที่ควรปรับปรุงของสถาบันอย่างต่อเนื่อง สำหรับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของหัวหน้าภาควิชาเป็นตัวบ่งชี้ ที่ระบุถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งการริเริ่ม และการประพฤติดีเป็นแบบอย่างในการสร้างความเชื่อมั่นในแก่บุคลากรในภาควิชาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพงาน สอดคล้องกับสมพัทธ์ เบญจชัยพร (2545) กล่าวว่า ผู้นำในสถาบันอุดมศึกษาต้องมีความเข้มแข็งและความมุ่งมั่นจริงใจต่อการ ดำเนินการสร้างระบบคุณภาพอย่างต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา สร้างความร่วมมือร่วมใจในการ สร้างระบบคุณภาพทางการศึกษา และระบบคุณภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลร่วมกัน และ สอดคล้องกับนิชดา สารทวัลย์แพศย์ (2549 อ้างถึงใน อัจฉรา นิยมภา, 2550) ที่พบว่า ผู้บริหาร ต้องมีวิสัยทัศน์ และมีภาวะผู้นำเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาพยาบาล

2. การนำระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขไปใช้

การนำระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขไปใช้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาระบบโดยการนำระบบไปใช้ในสถานการณ์จริง (Live Circumstance) เป็นกระบวนการที่มีลำดับขั้นตอนเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าระบบจะใช้ได้ในสถานการณ์จริง (พรเทพ รุ่งแผน, 2546) รวมทั้งสุวิมล ว่องวานิช (2543) กล่าวว่า การสร้างคู่มือการประเมินผลภายในเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรในสถานศึกษาก่อนที่จะเริ่มการประเมิน โดยผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย 1) ความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน 2) ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 3) รายละเอียดของตัวบ่งชี้และเกณฑ์พิจารณาภาคผนวกที่ประกอบด้วย รายนามคณะกรรมการผู้ประเมิน กำหนดการประเมิน แบบบันทึกผลการประเมิน การประกันภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชา และแบบประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชา

สำหรับผู้ประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชา นั้นผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโดยพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพภายใน และที่สำคัญคือ ต้องเป็นบุคคลที่ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ประเมินคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เนื่องจากผู้ประเมินเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการประเมิน ผู้ประเมินต้องมีความรู้ ความเข้าใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการประเมินเป็นอย่างดี (พรเทพ รุ่งแผน, 2546) รวมทั้งการปฐมนิเทศแก่คณาจารย์เกี่ยวกับการใช้คู่มือเพื่อทำความเข้าใจที่ตรงกันในวัตถุประสงค์ของการประเมิน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้รับการประเมินได้ซักถาม และให้ข้อเสนอแนะได้ ระหว่างการทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา นั้นผู้วิจัยได้เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้ประเมินกับผู้รับการประเมิน และดำเนินการให้เป็นไปตามกำหนดการประเมิน

เนื่องด้วยการนำระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขไปใช้เป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินที่เป็นกลไกการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และเสนอแนะ รวมทั้งการตัดสินคุณค่าว่าเหตุการณ์ที่ดำเนินไปนั้น มีคุณค่าที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ใช้ประโยชน์ได้ดีเพียงใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการประเมินงานประเมิน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545) และสตั้มเฟมบีม (Stufflebeam, 2000) ได้เสนอแนะว่าการประเมินที่ได้มาตรฐานต้องมีการพัฒนาระบบ และการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงประเมิน

ระบบที่พัฒนาขึ้นด้วย มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และ มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) ผู้วิจัยจึงอภิปรายในแต่ละมาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการพิจารณาว่าระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด การระบุชัดเจนว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีใครบ้าง การเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมการดำเนินการทั้ง 4 พันธกิจ ของผู้รับการประเมินและผลการประเมิน นั้นตอบสนองความต้องการจำเป็นและรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นส่งผลให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในทั้งบุคคลและภาควิชา ซึ่งการใช้ระบบการประกันภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาเป็นการเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรืออาจารย์ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดัน การวางแผน และพัฒนา และแผนปฏิบัติการอย่างมีเป้าหมายชัดเจน มีการทำตามแผน อย่างมีระบบและต่อเนื่อง มีจิตสำนึกในการพัฒนางาน (ธนศ. ข้าเกิด, 2543) นอกจากนี้มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ยังเป็นการประเมินผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายในด้วยว่าผู้ประเมิน มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการประเมินเพียงใด ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกคณะผู้ประเมิน ที่มีประสบการณ์ในการประเมินคุณภาพภายในของสถาบันพระบรมราชชนก รวมทั้งมีกรรมการจากหน่วยงานภายนอกเข้าร่วมเป็นผู้ประเมิน เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และมีมุมมองที่สำคัญต่อการพัฒนาผู้รับการประเมิน สอดคล้องกับมิล (Mill, 1989) กล่าวว่า ผู้ที่กล่าวว่า ผู้ตรวจติดตามคุณภาพต้องมีคุณสมบัติอย่างน้อย 2 ประการ คือ คุณสมบัติในทางวิชาชีพ ซึ่งได้แก่ คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการบริหารจัดการคุณภาพ และคุณสมบัติทางด้านเทคนิค และบุคลิกภาพที่จำเป็น ซึ่งผลจากการทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพฯ พบว่าคณาจารย์มีความคิดเห็นต่อการใช้ระบบประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาในมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการพิจารณาว่าระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยได้อย่างสอดคล้อง และตรงกับสภาพจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เข้าใจง่าย ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ คำนึงกับเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ เนื่องมาจากการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาขึ้นผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับสภาพจริงของวิทยาลัยที่ว่า

ทุกวิทยาลัยพยาบาลได้ดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยยึดหลักการประกันคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) ที่ยึดองค์ประกอบคุณภาพ 9 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้คุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2553) จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การปฏิบัติตามภารกิจหลักของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ ด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งระบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้นจะครอบคลุมทั้ง 4 พันธกิจ และได้เพิ่มเติมเรื่อง 1) กระบวนการพัฒนาแผนปฏิบัติการซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญสำหรับการกำหนดทิศทางการพัฒนา และการดำเนินงานของสถาบัน เพื่อให้วิทยาลัยสามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ หรือจุดเน้นให้มีคุณภาพ ดังนั้นวิทยาลัยจึงต้องกำหนดมีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถาบัน การเพิ่มตัวบ่งชี้เรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มุ่งเน้นการประกันคุณภาพบัณฑิตด้วยการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) และยังสอดคล้องกับเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาการพยาบาล และการผดุงครรภ์ของสภาการพยาบาล ซึ่งคณาจารย์ทุกคนมีความเข้าใจและสามารถดำเนินการได้ตามสภาพจริง ดังนั้นคณาจารย์มีความคิดเห็นต่อการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา ในมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการพิจารณาว่าระบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมานั้นมีการกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดการมีความชัดเจน การรายงานผลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทำอย่างเปิดเผยโดยทำทันทีหลังจากการประเมินแล้วเสร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของอุทุมพร จามรมาน (2543) ที่เห็นว่า ขั้นตอนสุดท้ายของการตรวจติดตามประเมินคุณภาพภายในควรเป็นขั้นของการสรุปผลการตรวจ ซึ่งเกี่ยวกับการรวบรวมสาระ ๆ ต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจสอบของแต่ละบุคคล จากนั้นจึงมีการสรุปร่วมกัน แล้วแจ้งผลให้หน่วยงานที่รับการตรวจทราบข้อมูล รวมทั้งรูปแบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาเหมาะสมกับการบริหารและแนวการปฏิบัติของวิทยาลัย โดยไม่ก่อให้เกิดภาระงานเพิ่มมากขึ้น และจากการใช้ระบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้นให้ความสำคัญต่อสิทธิต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการแจ้งกำหนดการประเมินล่วงหน้าเพื่อให้ผู้รับการประเมินมีการเตรียมตัว จัดสรรเวลาที่เหมาะสม

สำหรับการประเมิน การแจกคู่มือแก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เตรียมข้อมูลและทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ เกณฑ์พิจารณาและเกณฑ์การประเมิน รวมทั้งสามารถสอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยได้ตลอดเวลา จึงทำให้ผู้รับการประเมินมีความคิดเห็นต่อการใช้ระบบประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาในมาตรฐานด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) เป็นการพิจารณาว่าระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับวิทยาลัยฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา มีความถูกต้องใช้เทคนิคการประเมินอย่างเหมาะสม ให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ สามารถดำเนินการได้ตามความมุ่งหมายของการพัฒนาระบบฯ ได้อย่างแท้จริง เนื่องจากวิทยาลัยพยาบาล มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพมาอย่างต่อเนื่อง มีการให้ความรู้ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ในความหมายของตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน รวมทั้งมีคณะกรรมการที่เป็นผู้ประเมินคุณภาพภายในที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ การสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน การได้รับการประเมินคุณภาพภายในอย่างกัลยาณมิตร รวมทั้งการแบ่งหน้าที่ให้รับผิดชอบตามตัวบ่งชี้เพื่อผลักดันในระบบ และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาและร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในวิทยาลัย จึงส่งผลให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชา มีความรู้ความเข้าใจที่ละเอียดถี่ถ้วนมาอย่างต่อเนื่อง จึงก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชา สามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในได้ตามวัตถุประสงค์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ เพราะสามารถดำเนินการได้ตามความมุ่งหมายของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลได้

จากทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาแล้ว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาของการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล โดยการเพิ่มตัวบ่งชี้คุณสมบัติรายบุคคลของอาจารย์ที่ทำการสอนทางการพยาบาล ซึ่งต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตามเกณฑ์ของสภาการพยาบาล (คู่มือการขอรับรองสถาบันการศึกษา การพยาบาล และการผดุงครรภ์, 2552) เช่น อาจารย์ผู้สอนมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลชั้นหนึ่ง/การพยาบาล และการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง และต้องมีประสบการณ์การสอนภาคทฤษฎี/ ภาคปฏิบัติ ในสาขาการพยาบาลไม่น้อยกว่า 1 ปี หลังสำเร็จการศึกษาปริญญาโท ปริญญาเอกทางการพยาบาล หรือวิทยาศาสตร์สุขภาพไม่น้อยกว่า 2 ปี หลังสำเร็จหรือไม่น้อยกว่า 3 ปี หลังสำเร็จการศึกษา

ปริญญาตรีทางการพยาบาล รวมทั้งการเพิ่มตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนตามเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาพยาบาล และปรับเกณฑ์การพิจารณาให้สอดคล้องกับเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาพยาบาล สำหรับการประกันคุณภาพภายในระดับภาควิชา ผู้วิจัยได้เพิ่มตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาอาจารย์และคุณสมบัติเฉพาะของหัวหน้าภาควิชา เช่น หัวหน้าภาควิชาที่มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และหัวหน้าภาควิชาที่มีประสบการณ์การบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้เพิ่มขึ้นมาเป็นเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาพยาบาลที่สภาการพยาบาลให้ความเห็นชอบเพื่อจัดการศึกษาการพยาบาลได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษามีสิทธิ์ในการสอบ เพื่อขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์จากสภาการพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย

1.1 จากข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ด้านการประกันคุณภาพในระดับบุคคลซึ่งเป็นระบบการกำกับตนเองให้เกิดความตระหนักในการทำงานประจำ ดังนั้นวิทยาลัยพยาบาลควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล เพื่อให้มีการควบคุมคุณภาพ (Quality Audit) ที่เกิดขึ้นในระดับบุคคลที่จะก่อให้เกิดการประกันคุณภาพในระดับบุคคลอย่างยั่งยืน

1.2 การนำตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาไปใช้ ต้องให้คณาจารย์ทุกคนรับทราบความสำคัญ ความหมายของตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน รวมทั้งรายการหลักฐานต่าง ๆ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้เกิดการผลักดันให้เกิดการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคลและระดับภาควิชาอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบจากการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในระดับบุคคล และระดับภาควิชาของวิทยาลัยพยาบาลเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรศึกษาระบบและกลไกการประกันคุณภาพของวิทยาลัยพยาบาลที่สามารถตอบสนองต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลที่มาจากการบริหารหลักสูตรการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์